

Καταληκτήρια τοποθέτηση

Θεοφ. ἐπισκόπου Ὁρεῶν
(νῦν Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης)
κ. Φιλοθέου (Θεοχάρη)*

Χάριτι Θεοῦ, φθάσαμε αἰσίως στήν ὁλοκλήρωση τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου: «Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία ἐν πορείᾳ στήν “ἄυλη πραγματικότητα” τῆς ὕστερης νεωτερικότητας», μέ ἀφορμὴ τῇ συμπλήρωσιν 100 χρόνων ἀπὸ τὴν ἵδρυση τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία. Ἡ ἐν λόγῳ ἐπέτειος δὲν θέλαμε νὰ ἀποτελέσει ἀπλῶς ἀφορμὴ γιὰ μία ἐσωστρεφῆ διαδικασίαν ἀνευρης καταγραφῆς τῶν μέχρι τώρα ἐπιτευγμάτων. Ἡ θεολογία ἐξ ἄλλου ὀφείλει νὰ ἀντιπαρέρχεται σταθερὰ τὸν πειρασμὸ νὰ καταστεῖ μία στείρα παρελθοντολογία ἢ ἀρχαιολογία τῶν ἱερῶν γραμμάτων. Ἀντίθετα, καλεῖται σὲ κάθε ἐποχὴ νὰ πραγματώνει τὴν προφητικὴ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ φανερώνει τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία πορεύεται στὴν ἱστορία καὶ κατευθύνεται πρὸς τὰ Ἑσχατά. Ἡ θεολογία ἐπομένως ὀφείλει νὰ βρίσκει σὲ διαρκῆ καὶ ζωντανὸ διάλογο μὲ τὸν κόσμον, τὰ σύγχρονα ρεύματα σκέψης καὶ τὰ προβλήματα καὶ τὶς προκλήσεις ποὺ καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσει ὁ ἄνθρωπος σὲ κάθε ἐποχῇ. Μὲ αὐτὴν τὴν ἔννοια, ἡ Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Συνεδρίου, μὲ τὴν ἐμπνευσμένην προεδρίαν καὶ καθοδήγησιν τοῦ Μακαριωτάτου προέδρου αὐτῆς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου, θέλησε νὰ ἐορτάσῃ τὴν ἐπέτειον τῶν 100 ἐτῶν τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία μὲ τὸ βλέμμα στραμμένον πρὸς τὸ μέλλον, ἀνταποκρινομένη στὶς προκλήσεις ποὺ θέτει ὁ 21ος αἰ. καὶ ἡ ἱλιγγιώδης πρόοδος τῆς τεχνολογίας καὶ τῆς τεχνικῆς ἐπιστήμης στὸν σύγχρονον ἄνθρωπον.

* Ὁ Θεοφ. ἐπίσκοπος Ὁρεῶν (νῦν Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης) κ. Φιλόθεος (Θεοχάρης) εἶναι Διευθυντὴς τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.) καὶ μέλος τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου.

Ἀποτελεῖ ἀδιαμφισβήτητη διαπίστωση, ἀκόμη καὶ γιὰ τὸν πιὸ καλοπροαίρετο παρατηρητὴ, ὅτι ἡ κυριαρχία τοῦ τεχνικοῦ πνεύματος, ὅπως αὕτη ἐνσαρκώνεται στὴν ἐποχὴ τῆς ὕστερης νεωτερικότητας ποὺ διανύουμε, μὲ τὴν ταχύτατη ἐξάπλωση τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης καὶ τοῦ ψηφιακοῦ καὶ εἰκονικοῦ περιβάλλοντος σὲ ὅλες τὶς πτυχές τοῦ δημόσιου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου ἢ –ἐπιπλέον– μὲ τὶς σύγχρονες ἐφαρμογές τῆς βιοτεχνολογίας καὶ τὰ βιοηθικὰ διλήμματα ποὺ ἐγείρονται, ὁδηγεῖ στὴν ὁλοένα καὶ μεγαλύτερη ἀντικειμενοποίηση τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, τὸν ἀφανισμό τῆς ἀνθρωπίνης ἰδιοπροσωπίας καί, ἐν τέλει, στὴν ἐξάλειψη τοῦ ὑποκειμένου.

Μπροστὰ σὲ αὐτὲς τὶς προκλήσεις, ὁ ρόλος τῆς Ὁρθόδοξης Θεολογίας μπορεῖ νὰ εἶναι καθοριστικός, ὅπως μᾶς ἔδειξαν οἱ εἰσηγήσεις ποὺ ἀκούσαμε ὅλες αὐτὲς ἡμέρες, γιὰ ἓναν νέο τρόπο κατανόησης τῆς ὑπαρξιακῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἀνθρωπολογικὲς προϋποθέσεις, ποὺ ἀναδεικνύονται μέσα ἀπὸ τὸν πλοῦτο τῆς ὀρθόδοξης παράδοσης, μποροῦν νὰ θέσουν τὶς βάσεις γιὰ τὴν κατάρριψη τοῦ φαινομένου τῆς νέας ἄυλης καὶ ψηφιακῆς εἰδωλολατρίας ποὺ προκαλεῖ ἡ νέα τεχνολογία καὶ νὰ ἀναδείξουν τοὺς τρόπους γιὰ τὴν ἀπο-δαιμονοποίηση τῆς δημιουργίας καὶ τῆς ἐνυλης πραγματικότητας μέσω τῆς κατάφασης τοῦ ἐνδοκοσμικοῦ μυστηρίου, τὸ ὁποῖο συνεπάγεται ἡ Σάρκωση τοῦ Λόγου καὶ ἡ σωτηρία τοῦ ὅλου ἀνθρώπου καὶ τοῦ σύμπαντος, ὕλικου καὶ ἀύλου, κόσμου.

Μὲ τὴν ὑπεράνω πάσης προσδοκίας ἐπιτυχῇ ὁλοκλήρωση τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου, ἐπιτρέψτε μου, ὡς Διευθυντῆς τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.), νὰ ἐκφράσω ὀφειλετικὰ λόγο εὐχαριστίας, ἐν πρώτοις, πρὸς τὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸν Πρόεδρον αὐτῆς, Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο, γιὰ τὴν ἐμπνευσμένη καθοδήγηση τοῦ ἔργου τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς καθὼς καὶ γιὰ τὸ ἀνύστακτο ἐνδιαφέρον του γιὰ τὴν προετοιμασία τοῦ Συνεδρίου, τὸ ὁποῖο ἀναμφίβολα ἀποτελεῖ καρπὸ τῆς πατρικῆς του μέριμνας καὶ εὐλογίας, κυρίως ὅμως τῆς ἀγάπης του γιὰ τὴν Ἐκκλησία.

Ἐπίσης, θὰ ἤθελα καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ βῆμα νὰ ἐκφράσω τὶς βαθύτατες εὐχαριστίες ὅλων μας πρὸς τὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν ὑψηλὴ παρουσία του λάμπρυνε, μαζὶ καὶ μὲ τὴν ἐκλεκτὴ συνοδεία του, τὴν τελετὴ ἐνάρξεως καὶ τὶς ἐργασίες

τοῦ Συνεδρίου, καθὼς καὶ τὸν Μακαριώτατο Πάπα καὶ Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας κ. Θεόδωρο, ὁ ὁποῖος ἐπίσης τίμησε μὲ τὴν αὐτοπροσώπη παρουσία του τὸ Συνέδριό μας. Συνακόλουθα, εὐχαριστίες ἀρμόζουν στοὺς Μακαριωτάτους Ἀρχιεπισκόπους Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Γεώργιο, Τιράνων, Δυρραχίου καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἀναστάσιο, τὸν πολὺ θεολόγο, ἱεραπόστολο καὶ διδάσκαλο τῆς Ἱερᾶς Ἐπιστήμης, καθὼς καὶ στὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἑλσιγκίου καὶ πάσης Φιλλανδίας κ. Λέοντα καὶ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ταλλίνης καὶ πάσης Ἑσθονίας κ. Στέφανον, οἱ ὁποῖοι παρέστησαν αὐτοπροσώπως μετὰ τῶν συνοδευτῶν τους στὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου, ἀλλὰ καὶ στὶς ἀντιπροσωπεῖες τῶν Παλαιφάτων Πατριαρχείων Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων καθὼς καὶ τῶν Αὐτοκεφάλων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν τῆς Σερβίας, τῆς Ρουμανίας, τῆς Βουλγαρίας, τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Πολωνίας, ποὺ προσέδωσαν ἀληθινὰ πανορθόδοξο χαρακτηριστὰ στοὺς ἑορτασμοὺς τῆς ἐκατονταετηρίδος τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία.

Ἀκολουθῶς, εἰλικρινεῖς εὐχαριστίες ἀρμόζουν στοὺς ἐλλογιμωτάτους Καθηγητὲς καὶ τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονες ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἑξωτερικόν, οἱ ὁποῖοι ἀνταποκρίθηκαν θετικὰ στὴν ἐπίσημη πρόσκληση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ κοπίασαν γιὰ νὰ μᾶς παρουσιάσουν τοὺς καρποὺς τῆς ἔρευνας καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς τους γνώσης. Ἡ συμβολὴ τους στὴν ἐπιτυχῆ ὁλοκλήρωση τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ὑπῆρξε οὐσιαστικὴ καὶ ἀνεκτίμητη. γεγονὸς ποὺ ἀποδεικνύεται ὅχι μόνον ἀπὸ τὸ ὑψηλὸ ἐπίπεδο τῶν εἰσηγήσεων ποὺ παρουσιάστηκαν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ γόνιμο καὶ ἐποικοδομητικὸ διάλογο ποὺ ἀκολούθησε. Σᾶς εὐχαριστοῦμε, ἐπομένως, γιὰ μία ἀκόμη φορὰ καὶ θὰ θέλαμε νὰ γνωρίζετε ὅτι ἡ ἐποικοδομητικὴ καὶ καρποφόρος συνεργασία σας ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη τιμὴ ἀλλὰ καὶ παρακαταθήκη γιὰ τὸ μέλλον τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία. Γιὰ τὴν εὐρυθμὴ ἐναλλαγὴ τῶν Συνεδριῶν καὶ τὴν τήρηση τῶν χρονικῶν ὁρίων θὰ ἤθελα νὰ εὐχαριστήσω τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες καὶ τοὺς ἐλλογιμωτάτους Καθηγητὲς ποὺ ἀνέλαβαν τὸ ἀπαιτητικὸ ἔργο τῆς ἀπὸ κοινοῦ προεδρίας τῶν Συνεδριῶν καὶ τοῦ συντονισμοῦ τοῦ ἐπακόλουθου διαλόγου, τὰ ὁποῖα ἀμφότερα ἔφεραν εἰς πέρας μὲ διακριτικότητα καὶ ἐπιτυχία.

Θὰ ἦταν παράλειψη νὰ μὴν ἀναγνωρίσουμε τὴν οὐσιαστικὴ συμβολὴ τῶν Σεβασμιωτῶν Μητροπολιτῶν μελῶν τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, καθὼς καὶ τῶν ἐλλογιμωτῶν Καθηγητῶν μελῶν τῆς Ἐπιστημονικῆς

Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ὑλοποίηση τοῦ παρόντος Συνεδρίου, καὶ ὅπως ἰδιαιτέρως τοῦ Διευθυντοῦ Συντάξεως τοῦ περιοδικοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Κατσιάρα, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ὁ οὐσιαστικὸς ἐμπνευστὴς καὶ ὁραματιστὴς του. Ὁ ἴδιος, μαζὶ μὲ τὴν ὁμάδα τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων, οἱ ὑπάλληλοι τῆς ὁποίας ὑπερέβαλαν ἑαυτοὺς καὶ ἀνεδείχθησαν πολυτιμότεροι σκαπανεῖς τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ οἱ ὑπόλοιποι συνεργάτες τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔφεραν εἰς πέρας τὸ τιτάνιο ἔργο τῆς προετοιμασίας καὶ τῆς ἐπιτυχοῦς καὶ ἄρτιας διεξαγωγῆς τοῦ Συνεδρίου ποὺ ὅλοι μας, θέλω νὰ πιστεύω, ἀπολαύσαμε. Τὸ Συνέδριο δὲν θὰ εἶγε γίνεи χωρὶς τοὺς χορηγούς μας, τοὺς ὁποίους ὅπως ἰδιαιτέρως μνημονεύουμε καὶ εὐχαριστοῦμε. Γιὰ τὸ τέλος ἄφησα τοὺς ἀφανεῖς ἀλλὰ ἐξ ἴσου σημαντικοὺς ἥρωες τοῦ Συνεδρίου, τὴν ὁμάδα ἐθελοντῶν ποὺ κοπίασε γιὰ τὴν ἐπίλυση ὅλων τῶν πρακτικῶν ζητημάτων ἀλλὰ καὶ τοὺς διερμηνεῖς ποὺ μὲ τὸ ἐπίμοχθο ἔργο τους κατάφεραν νὰ σπάσουν τὸ φράγμα τῶν γλωσσικῶν συνόρων καὶ νὰ καταστήσουν ἐφικτὴ καὶ ἐποικοδομητικὴ τὴν ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν συνέδρων.

Κλείνοντας, ἐπιτρέψτε μου νὰ σᾶς ἀνακοινώσω ὅτι γιὰ τὸ ἐρχόμενο ἔτος 2024 προγραμματίζουμε –σὺν Θεῷ– νὰ πραγματοποιήσουμε ἓνα ἀκόμη Συνέδριο, στὴ Θεσσαλονίκη αὐτὴ τὴ φορά, προκειμένου νὰ ἐξετάσουμε τὴν ἱστορία, τὴ θεματολογία καὶ τοὺς σημαντικοὺς σταθμοὺς τῆς ἑκατονταετοῦς πορείας τοῦ περιοδικοῦ *Θεολογία*¹. Θὰ σᾶς ἀναμένουμε καὶ ἐκεῖ καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε ὅλους καὶ πάλι γιὰ τὴ συμμετοχὴ σας.

1. [Σ.τ.Ε.: Γιὰ ὀργανωτικούς, τεχνικούς καὶ ἄλλους λόγους, τὸ Συνέδριο προγραμματίστηκε νὰ πραγματοποιηθεῖ στὴ Θεσσαλονίκη ἓνα ἔτος ἀργότερα, ἀπὸ 29 Σεπτεμβρίου ἕως 1 Ὀκτωβρίου 2025, μὲ γενικὸ θέμα: «Β' Διεθνὲς Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο γιὰ τὰ 100 χρόνια τοῦ περιοδικοῦ *Θεολογία*. Ἡ συμβολὴ του στὰ Θεολογικὰ Γράμματα καὶ τὸ μέλλον τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ θεολογίας στὴν ψηφιακὴ ἐποχὴ»].